

בית היוצר

היה זה מחזה מרהיב, לב, שנערך השבוע במאות כיתות בכל רחבי הארץ. ילדים בחולצות לבנות הציגו הצגות נאיביות ש' חוברו עלי ידי המורות, כשהם רועדים מרוב התרגשות נוכח עלייתם מכיתה א' לכיתה ב'. הורים, שלא כולם יכלו להסיר תירוט את דמעותיהם, התרגשו לא פחות. לעומת פרייבוכרים זה של מערכת החינוך, בלטה החודש התוצרת המוגמרת בכמה במות שעוררו למחשבה נוגה. אחרי שכונפית השמיניות מצאה לה מחקים רבים ברחבי הארץ, בגל של עבריות צעירה, ואחרי שמשפט כפרקסס הדגים פרי אחר של שיטת החינוך (ראה הנידון), הופיעו לעיני השופטים בתל אביב תלמידה של שבער של מערכת החינוך בדמות אנשי מחתרת, מלשינים ופרובוקטורים, כולם כאחד ללא אידואל, ללא מטרה בחיים, ללא כיוון של הגשמה.

כל תופעה שלילית זכתה להגבה משלה — פוליטית, כלכלית, צבאית. אולם בלב אנשים רציניים, התגבשה יותר ויותר ההכרה ש' משהו עמוק יותר טעון טיפול דחוף: בית הספר הישראלי עצמו.

כל עובד בישראל קינא השבוע במורים, שיצאו לחופשה נכספת של חודשיים. אולם המורים עצמם ייטיבו לעשות, אם יצלו את הומן — נוסף על קורסי השתלמות ובילוייה הנופש שהם רואים להם — גם להתייחסות עם שאלה אישית אחת: "לקראת מה אני מחנך את תלמידי?"

הממשלה

הסימפוזיון הבלתי גמור

הקואליציה הממשלתית הנוכחית נולדה על גל של שמאל. רק אחרי שביגי חילק את כל התקנים החשובים לאנשי מפא"י, מפ"ם ואחדות העבודה, הגיע לחלוקת השאריות לאחים הצעירים של הממשלה.

לפרוגרסיבים נמסר תיק המשפטים, שהפך מזמן לאחוזתם הפרטית. לדתיים נשאר רק שלושה פירוטים: תיק הדתות, תיק הסעד ו' תיק הדואר. הראשון שייך להם ממילא, האחרון הוא כמעט סרעיקר, מאחר שלשר' מדחי לדחי תחת ידי השליט האמיתי: המנהל הכללי חיים בן מנחם. איש מפא"י צרוף.

כל זה לא מצא חן בעיני משה שפירא, מנהיגם הערבי של הדתיים. עוד לפני ה' בחירות לכנסת, אחרי התפטרותו של ישראל רוקח, הובטח לו תיק שרהפנים לצמיתות. לאחר ההבטחה, כנע שפירא, הסביר ל' חסידיו את הקרבן בצורך השעה ההמורה, הדורשת ליכוד לאומי מול הסכנות הצבאיות.

אדיבות במלכודת. ביתניים ורמו מים רבים במיצר טיראן ובתעלת סואן. עניני הבטחון נגרעו, והשרים הותיים נזכרו בעול שנגעה להם בשם הליכוד האומי. הם נזכרו גם בארבע דרישות המינימום שהציגו עם כינון הממשלה, ושנתקבלו עק' רנית עלי ידי ביגי. הדרישות:

- חקיקת חוק ארצי לביעור החזיר.
- הכנסת כמה שניונים בחוק החינוך.
- חקיקת חוק שבת בנוגע לעבודה ב' חרשת ולתחבורה.
- חקיקת חוק למועצות הדתיות.

הדרשה הראשונה בוצעה, השניה היתה סרת חשיבות. נשאר שתי הנותרות: כש' שלחו הדתיים מכתב רשמי לראש הממשלה והזמנו באדיבות לשיבה גדולה, הופתעו לשמוע מפי אנשי מפא"י הצעה נדיבה: שינסחו בעצמם שתי הצעות חוק הנראות להם.

הדתיים הבינו מיד שנפלו בפח. הם לא יכלו להציע חוק שבת בתחבורה, ועוד פחות מזה חוק למועצות הדתיות.

בומרנג. הסיבות לכך היו פשוטות, ידועות היטב לביגי. הדתיים הבטיחו שלא לעורר שום דרישות לגבי הפסקת תחבורת השבת בחיפה. כי אילו הוציעו הם עצמם את החוק שיתיר את חילול השבת החיפאי, היו נראים כבוגדים בעיני בוחריהם.

לגבי המועצות הדתיות היה המצב קשה עוד יותר. כיום אין כל חוק המסדיר את בחירתם של מוסדות אלה. בהעדר חוק, עושים בהם עסקי הטועל המזוהי כבשלהם. אילו נקבעה צורת הבחירות בחוק רשמי, היו רבים מהם מאביים את משרותיהם. לא היה להם שום חשק לכך.

ברגע שהדתיים הבינו שהטילו בומרנג העלול לקטול אותם, החליטו להתכופף. שוב

העדות הראשונה במשפט חרותי מגלה שיטה חדשה

ש.ב.: שקרן בשכר

פרובוקטור זרניצקי נשבע על התנ"ך * פרוצדור החשד

שיב ורומק נפגשו עם חרותי בישיבה של הנהגת המחתרת, ש' מנקט אים להרוג אפים, שחרותי נתן לו להפיץ מאות כרוזים. גם האשל ות האחרונות לגבי דמותו של העד זרניצקי ותסקידו במשפט זה נמוגו כשהגיע לשיאו: חרותי אמר לו, העיד זרניצקי, ש'יש הסכם עם עורך העולם הזה לעמוד בקשר עם חרותי כדי לספק חומר על אישי המדינה. בין השאר: להכין רשימה של 300 איש ולעקב אחריהם. כשהי אנשים וכסף. מי האנשים אשר עורך העולם הזה הבטיח לעזור בחיסולם הסביר זרניצקי: אותם האנשים הרוצים להחזיר את הפליטים למדינת ישראל ולמסור שטחים משטוחיה לידי הערבים. מאחר שיום לפני כן לא הזכירה התובעת כלל את עורך העולם הזה כאחד האשמים במחתרת היוזנית, היה קל לשער שזו היתה הפתעה שנשמרה עלידה בכהנה לצורך סנסציה חזקה יותר — וכי סנסציה זו לא תהיה האחרונה בשורת ההשמצות הזונית בחסות ממשלת ישראל.

דור ההמשך

שצעק השמש: בית המשפט! ושלושת השופטים החתיקים כמו ממקומות-הם אחרי דחית המשפט לשבועיים. כבר היה דבר אחי ברור: משפט חרותי יהיה משפט סנסציוני נוסף במדינה.

כוננת התביעה הסתמנה בביורר: לסבך במשפט מכסימום של אנשים, לזרוע האשמות ימינה ושמאלה, להשיב בצורה זו על החששות הכבדים שנתעוררו בציבור לגבי הקשר בין השב. לבין פרשת רצח קסטנר.

לא פחות ברורה היתה כוננת הסניגוריה. בעוד שבחקירה המוקדמת בבית המשפט השלום התעספה בשתיקה כדי שלא לג' לות את קלפיה, תהיה הפעם תוקפנית ולוחמת, כשהיא מופיעה בהרכב מא של יצוק אדרת, חיים גרוסקן ויהודה גולדנברג. העד זרניצקי, שניתנו לו שבועיים של נופש לפני חקירת שתי וערב, יכול לצפות לכמה ימים חמים מאד על דוכן העדים. שם יסביר, מן הסתם, מה עשה בחצי תריסר מחתרות שונות, ומה היה חקו האישי בנרימת מעשי-טרור שהרעיש את הארץ. גם הציבור יכול לצפות לקראת חקירה זו. כי היא תגלה את דמותו של הצעיר העברי הטיפוסי המיוצר בבית האולפן של קבוצת היד-השחורה.

מוזל: שופטים רווח, ברוזאי ואבישר.

דבר שלא הפריע אותנו שבוע לשלוחה אחרת של מנגנון החושך לגלות בתרועות-חצוצרה, בבטאון-רופש שלהם, כי עורך העולם הזה הוא קומוניסט וותיק, הזומם להחזיר את הפליטים לארץ ולחתור תחת כוננת המדינה במלחמתה נגד הערבים.

מה קרה, הועמדה ההצעה להצבעה, זכתה אוטומטית לרוב גדול. זה היה הרגע המכריע. אחד מאנשי-הרר' פורמה הצעירים קפץ ממקומו, ורש הצבעה חשאית. כנשוכי-נחש קפצו לעומתו אנשי סרלין. למשך שניה אחת היה הכל מונח על כפות המאזניים.

או הוכיח הבלדווזר הקשיש שעוד כוחו בברגו. ישראל רוקח קם ממקומו, קרא: "מה זה?" אויביו היסטו. ההצעה הקודמת נשכחה, במקומה מונחה ועדה פאריטיטית של סרלי-ניסטים ואויביהם.

מאותו רגע היה ברור כי שוב לא יהיו בויעדה לא סרליניסטים ולא ברנשטינפלאות. הכוחות לא היו אמנם שקלים, אך הפער ביניהם לא היה די גדול כדי להבטיח צחון אמיתי לצד החוק. הרוב של סרלין לא היה מסוגל לבצע שינוי בתקנון כרצונו (דבר שהצריך רוב של שני שלישים), לא רצה גם

כל המספר לשון הרע, וכל המקבל לשון הרע, וכל המעיד עדות-שקר בחברו, ראוי להשליכו לכלבים (פסחים, דף ק"ח, א').

כל היוצרים הבוויים בעולם, אין יצור בווי יותר מן הפרו' בוקטור. הפולקלור של כל העמים יצר ספרות עשירה על דמותו של הטיפוס המוכן להביא את חברו לידי עבירה כדי להפילו בפח, להעיד עדות-שקר תמורת תשלום. השבוע נסתבר כי ממשלת-ישראל החליטה לטפח דגם מקורי של טיפוס זה, להפכו לעמוד התחך של שלטונה. עוד לפני שבועיים עמד דויד בן-גוריון בכנסת, חיאר בצבעים לוחטים את טוהר המוסר של הש.ב. הכפוף למרותו. מנגנון-החושך הו' פיע לעיני האזרחים כשהוא נושא את פניו עטורי-הרעמה של המנהיג הדגול.

השבוע הופיע אותו מנגנון, כשהוא נושא פנים חרות לגמרי. היו אלה פניו הסרות-ההבעה וקהות-העיניים של דניאל זרניצקי, פרובוקטור מקצועי וסוכן שכיר של הש.ב. לפי עדות עצמו, אשר השופט אסר לפרסם את תמונתו.

הצר השלישי: האשמת

עוד כרעיים הראשונים של משפט היועץ המשפטי נגד יעקוב חרותי, באשמת ניהול מחתרת והפצת כרוזים המבויים שופט, היה ברור כי משפט זה יהיה מפנה בנוהל המשפטי של מדינת-ישראל.

עד כה היו למשפט פילי שני צדדים: התובע והנאשם. עתה נולד צד שלישי, שמן הראוי לקרוא לו בתואר "נאשמת". הנאשמת הוא האיש הנאשם מבלי להיות מובא למשפט, המושמץ מבלי יכולת להופיע ולהתגונן. באוזני הקהל המשתאה, שלא מילא את האולם המרווח של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, הדגימה התובעת מרים בן-פורת את השיטה החדשה. מפיה של התובעת התגלגלה רשימה ארוכה של אישים ביניהם הנביא ישעיהו, המשורר אורי צבי גרינברג, קריינית ל"ח" האגדתית גאולה כהן, ד"ר ישראל אלדד (שיב), ראובן ("רומק") גרינברג, ד"ר יהושע יבין. קבעה בן-פורת בשקט סטואי: "חקירות של אנשים ששתפו פעולה (עם המחתרת)... מזמן לזמן... תובאנה ראיות מספיקות כדי לקבוע את הקשר ביניהם, ואבקש לראות כל מה שעשה כל אחד מהם כאילו עשה הנאשם."

תוכן הדברים היה ברור: התביעה תנהל את תביעתה לא נגד הנאשם עצמו, אלא נגד שורה של אישים אחרים, השנואים על דויד בן-גוריון. מבלי להביא אותם כלל לדיון, מבלי לתת להם כל אפשרות להתגונן מפני ההשמצות שחוטטנה בפניהם מעל לבמה המחוסנת של בית-המשפט, ושנגדן אין אפשרות להגיש תביעה על הוצאת דיבה.

היה זה נוהל מהדים. עוד לפני שלושה חודשים קבע השופט זאב צלטנר, בהחלטה עקרונית לטובת עמוס בן-גוריון: אין להכניס למשפט אנשים שאינם צדדים בו, ושעל כן אין להם אפשרות להתגונן באופן חוקי. החלטה זו לא הפריעה לתביעה.

הפאשיסט הקומוניסטי

עבור יום אחד בלבד נסתבר נגד מי מופנית ההתקפה, וגם מה צורתן של "ראיות מספיקות". על דוכן העדים הופיע צעיר בחולצה לבנה ומכסיים כחולים, מסר את עדותו בקול השקט של אדם היועד בדיוק מה עליו להגיד, תוך עיון בתיק ישן של השב. "לשם ריענון הזכרון". דניאל זרניצקי היה חופשי מאד בהאשמותיו. הוא ידע כי

לא היה להם שום ענין בסיום מעשי של הסימפוזיונים המתנהלים עלי ידי ביגי. להי' פך, הם היו מעוניינים כי סימפוזיונים אלה יימשכו בלי קץ. וכששני הצדדים מעוניינים בכך, יכולים סימפוזיונים כאלה להימשך עד ליום הרין האחרון.

מפלגות

מכבש מול בולדוזר

ישראל רוקח זכה פעם לתואר "בולדוזר". השבוע, שנפתחה ועדת הסתדרות הצינונים הכלליים, נסתבר כי במחסן הכלים המסלגתי נמצא מכשיר נוסף: מכשיר-קטור משוכלל, הוגו בידי יוסף סרלין. אולם הבולדוזר ו' המכבש פעלו בכיוונים הפוכים, אם כי באותו כביש.

עד הרגע האחרון לא האמינו רבים כי נמצא בידי סרלין כוח-מחץ מגובש. אחרי ישיבת-הסתיחה החגיגית, כאשר נתכנסו ל'

מעלה מ-100 צירים באחד מאולמי בית ציוני אמריקה המקורר והקשיבו לנאום לר' הט של סרלין נגד סרן ברנשטיין, רצוף ביטויים שהצ' יעו אותם עד כה רק למנ' היגי מפא"י, עוד התנחמו יריבויו: "סרלין משחק על בלוף!" כבר אז היו בידי סרלין החתימות של רוב צירי הועידה, שהצטרפו לסיעה, אולם המנהיגים החתיקים קיוו שגוש זה יתפורר בשעת המבחן.

המבחן הראשון בא כבר למחרת היום. על סדר היום הועמדה הצעה של אנשי סר' עת-הרפורמה שבתנו לזון ב"רכיבו לאומי" (איחוד עם תנועת חרות). מיד החל המכבש הגדול פועל: ההצעה מוגרה ברוב מכריע, הצעת יוסף ספיר (להעביר את הענין לועדה) נתקבלה.

חיבוק המתאבקים. באותו ערב הפ' גין המכבש את מלוא יעילותו. סיעת-סרלין הציעה למנות ועדת-מינויים של תשעה חברים, מהם שבעה סרליניסטים, להרכבת מוסדות המפלגה. עוד לפני שהועידה תפסה בדיוק